

Integraal taalbeleid TU/e

DAZ/LH 25-01-2018¹

1. Aanleiding

In toenemende mate is het Engels de voertaal in de wetenschap. Onderzoeksgroepen bestaan uit medewerkers vanuit verschillende landen, zij spreken met elkaar en schrijven hun wetenschappelijke werk in het Engels. Universitair docenten zijn voor ongeveer 40% afkomstig uit het buitenland, universitair hoofddocenten en hoogleraren voor ongeveer 20% en aio's zelfs voor ongeveer 60%. Dit betekent dat onderwijsgevenden voor een belangrijk deel niet-Nederlandstalig zijn. De toename van het aantal studenten in de afgelopen jaren heeft ervoor gezorgd dat niet-Nederlandstalige docenten steeds vaker ook in de bacheloropleidingen worden ingezet. Onder meer daarom gaan vanaf 2017 de meeste BSc opleidingen over op het Engels als voertaal. Dit geeft tevens de mogelijkheid aan studenten uit de hele wereld om een opleiding te volgen aan de TU/e. Momenteel is 13% van de studenten afkomstig uit het buitenland (7.1% uit niet-EER, 6.2% uit EER). De buitenlandse instroom in de BSc is 9% (6% uit EER en rest uit niet-EER) en in de MSc 21% (6.8% EER, 14,5% niet-EER). Streefcijfers gebaseerd op de ideale International Classroom zijn: 20% internationale studenten in BSc opleidingen en 30% in MSc opleidingen.² Hieruit vloeit voort dat studenten het Engels op het niveau moeten beheersen dat voor het volgen van hun studie noodzakelijk is. Dit geldt voor nationale én internationale studenten.

Internationalisering van onderwijs is in de Brainport regio een vereiste om als kenniswerker aantrekkelijk te zijn voor de internationale arbeidsmarkt. Ook is het in deze regio van belang dat werknemers beschikken over vaardigheden om in een internationale context te werken. In de onderwijsvisie van Brainport staat dan ook: 'Binnen vijf jaar moeten internationale vaardigheden een vast onderdeel zijn binnen het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en MBO in de Brainport regio'.³ Hetzelfde geldt voor de TU/e, ook voor onze studenten is internationalisering van belang voor hun arbeidsmarktpositie. Dit was in 2005 de reden om de MSc opleidingen in het Engels te gaan verzorgen, en sinds de ontwikkeling van de Graduate School ernaar te streven dat 90% van de studenten in bachelor-, master-, PDEng- en PhD-trajecten buitenlandervaring moet hebben.

De TU/e staat open voor een diversiteit aan medewerkers en studenten. De universiteit streeft naar het aantrekken van talentvolle bachelor en master, PhD en PDEng studenten en docenten, naar inclusiviteit op het gebied van nationaliteit, gender en bèta-profiel etc. De TU/e is een community, waarbinnen studenten leren om multiculturele, multidisciplinaire groepen samen te werken, en waar medewerkers zich thuis voelen en graag willen blijven werken, en waar iedereen de mogelijkheid heeft om zijn of haar stem te laten horen. Een van de voorwaarden om deze doelen te bereiken is dat studenten en ondersteunend en wetenschappelijk personeel elkaar verstaan, dat wil zeggen dezelfde taal kunnen spreken en schrijven. Dat kan de ene keer het Engels zijn en de andere keer het Nederlands.

De toename van niet-Nederlands sprekenden in de universiteit, de gewenste internationalisering van het onderwijs en het streven van de TU/e naar inclusiviteit betekent dat we binnen de TU/e afspraken

¹ Met dank aan Diana Vinke, Marleen van Heusden, Erik de Jong, Liesbeth Castelijns en Leonie Kasje-Adriaanse. En met dank aan de leden van de UR: Dhr. Gert-Jan Both en dhr. A. Schoonderwoerd namens de studentenfractie, Mw. J. Smit en dhr. R. Bloo namens de personeelsfractie.

² De gemiddelde aantallen internationale studenten in de 4 technische universiteiten was in 2016 in totaal 23% en voor de bacheloropleidingen 14% (jaarverslag 4TU).

³ <http://www.brainport.nl/lp-visie-internationalisering-onderwijs>

moeten gaan maken over Engels als taal waarin we samenwerken (*working language/voertaal*) over de hele breedte van de universiteit. Tegelijkertijd is het belangrijk dat internationale studenten en medewerkers in Nederland kunnen functioneren en moeten we ervoor zorgen dat onze afstudeerders behouden blijven voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Hiervoor is het gewenst dat zij Nederlands leren. Onderzoek van de Nuffic heeft uitgewezen dat 25% van de internationale afstudeerders 5 jaar na afstuderen nog steeds in Nederland zit en er waarschijnlijk blijft wonen.⁴ Dit vergt expliciete aandacht voor de faciliteiten die we bieden om zo nodig de taalvaardigheid in de Engelse en Nederlandse taal van de ondersteuners, studenten en docenten te versterken. Kortom, dit vergt een integraal taalbeleid.

Integraal taalbeleid heeft betrekking op:

1. Voertaal (*working language*) en informele taal in bestuur, onderwijs en dienstverlening.
2. Taalvaardigheid van studenten, docenten en ondersteunende medewerkers.

2. Stand van zaken integraal taalbeleid aan de TU/e

Voor wat betreft de **voertaal** is de stand van zaken aan de TU/e:

1. Het *bestuur en de medezeggenschap* heeft overwegend Nederlands als voertaal.
2. In de meeste *opleidingen* (BSc, MSc, PhD en PDEng) is of wordt op korte termijn de voertaal Engels, in *onderzoek* is de voertaal Engels.
3. In de *diensten* is de werktal veelal Nederlands, communicatie gebeurt meestal tweetalig.

Wat betreft **taalvaardigheid** worden een aantal cursussen aangeboden, maar er is geen eenduidig TU/e beleid gericht op de vergroting van de taalvaardigheid (Nederlands en Engels) van studenten en medewerkers.

Onderstaand schema geeft een overzicht van de voertaal en taalvaardigheid in bestuur en medezeggenschap, opleidingen en ondersteunende diensten.

	Engels	Nederlands	Combinatie Engels/NL
Bestuur (CvB, FB) en medezeggenschap (UR, FR, OC)	Voertaal: In heel beperkte mate Engelstalige opleidingscommissie. Taalvaardigheid: geen beleid	Voertaal: Vrijwel alle bestuurs- en medezeggenschapsorganen vergaderen en leggen daarvan verslag in het NL. Stukken worden tenminste aangeboden in het Nederlands. Engels is optioneel. Taalvaardigheid: geen beleid	Voertaal: UR werkt met een tolk, waardoor een niet-Nederlands sprekende student lid kan zijn. In faculteiten wordt bepaald wat de voertaal in opleidingscommissies, examencommissies, faculteitsraad, faculteitsbesturen etc. is. Taalvaardigheid: geen beleid.
Opleidingen: BSc, MSc, PhD en PDEng	Voertaal: • Alle BSc opleidingen (m.u.v. BMT) vanaf 2018.	Voertaal: • BSc BMT/MWT heeft NL als voertaal.	Voertaal: studentenverenigingen bepalen zelf de voertaal.

⁴ <https://www.nuffic.nl/nieuws/nuffic-news/internationale-studenten-kansrijk-voor-regios>

	<ul style="list-style-type: none"> MSc/PDEng opleidingen vanaf 2005. <p>Taalvaardigheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> BC studenten met VWO < 7 krijgen in aantal faculteiten het advies om een cursus te gaan doen GS studenten: taaleisen voor internationale instroom, gratis cursussen en workshops beschikbaar voor MSc studenten Docenten: niveau C1. 	<p>Taalvaardigheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gratis cursus NT2 voor internationale studenten in geen enkele opleiding wordt aandacht besteed aan NL taalvaardigheid (NT1) WP/OBP heeft geen verplichting om NL taalvaardigheid op te doen 	
Ondersteunende diensten	<p>Taalvaardigheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cursussen zijn beschikbaar. Geen algemeen beleid. Geen afstemming tussen diensten. Eisen worden per dienst/functie gesteld. 	Voertaal is NL.	<p>Voertaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> Emailverkeer is soms tweetalig, eerst NL dan Engels. Benaming diensten in soms Engels en soms NL.

Tabel 1: Overzicht voertaal en taalvaardigheid in bestuur en medezeggenschap, opleidingen en ondersteunende diensten.

3. Afspraken en beleid rond voertaal

Bij wet is een aantal zaken geregeld rond (voer)taal in universiteiten. Hiernaast zijn in de loop van de jaren aan de TU/e een aantal (beleids)afspraken gemaakt. Hieronder geven we een inventarisatie van de huidige wetgeving en TU/e afspraken inzake voertaal:

Voor **bestuurlijke organen** (College van Bestuur, Bestuurlijk Overleg, Directeurenoverleg, Onderwijsbestuur etc.) en **medezeggenschap** (Universiteitsraad, Dienstraad, Gemeenschappelijke opleidingscommissie etc.) wordt uitgegaan van de Algemene Wet Bestuursrecht. Deze wet is in 2014 aangepast en geeft in artikel 2.6 lid 1 en 2 aan dat:

1. Bestuursorganen en onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen gebruiken de Nederlandse taal, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.
2. ***In afwijking van het eerste lid kan een andere taal worden gebruikt indien het gebruik daarvan doelmatiger is en de belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad.***

Faculteitsbesturen bepalen de voertaal in de faculteitsraad, opleidingscommissies en examencommissies.

Voor **opleidingen** is in de In de WHW is in Artikel 7.2. Taal, gesteld dat:

Het onderwijs wordt gegeven en de examens worden afgenomen in het *Nederlands*. In afwijking van de eerste volzin kan een andere taal worden gebezigd:

1. wanneer het een opleiding met betrekking tot die taal betreft,
2. wanneer het onderwijs betreft dat in het kader van een gastcollege door een anderstalige docent gegeven wordt, of
3. ***indien de specifieke aard, de inrichting of de kwaliteit van het onderwijs dan wel de herkomst van de studenten daartoe noodzaakt, overeenkomstig een door het instellingsbestuur vastgestelde gedragscode.***

De Minister van OCW heeft de KNAW gevraagd om een advies over het taalbeleid van Nederlandse universiteiten.⁵ Het advies van de KNAW heeft ook betrekking op Nederlands als Eerste taal. Hoger onderwijsinstellingen hebben de verplichting om studenten ook taalvaardig te maken in hun eigen taal.

Aan het veranderen van de voertaal in de BSc opleidingen ligt geen expliciet CvB besluit ten grondslag, ook is dit niet opgenomen in de Strategische Agenda. Wel is in Lanaken 2015 met de decanen en Deans gesproken over de voertaal van opleidingen en afgesproken om ook de BSc opleidingen in het Engels te gaan verzorgen (m.u.v. BMT/MWT⁶). In feite ligt het initiatief om de voertaal van een opleiding te veranderen bij de faculteitsbesturen, na advies van de opleidingscommissie. Het CvB besluit in overleg met Dean Bachelor College en Dean Graduate School, na advies van de medezeggenschap. De voertaal van de opleiding wordt vastgelegd in de OER.

Relevante TU/e regelingen zijn:

- De TU/e 'Gedragscode vreemde talen': deze is inmiddels op hoofdlijnen aangepast aan de huidige situatie. Nadat het taalbeleid is vastgesteld zal deze gedragscode indien nodig, verder worden aangepast.
- In de OER zijn een aantal bepalingen over voertaal van opleidingen opgenomen.

Faculteitsbesturen maken de keuze voor de voertaal van opleidingen op basis van de visie van de opleiding op het eigen onderwijs en de meerwaarde die de Engelse taal heeft. Voorbeelden van argumenten zijn:

⁵ De minister van OCW heeft de KNAW gevraagd een verkenning uit te voeren naar taalbeleid in het hoger onderwijs. De centrale vraag: op basis van welke aspecten kan een universiteit of hogeschool voor een bepaalde opleiding een verantwoorde keus maken voor onderwijs in het Nederlands of in het Engels? Voorzitter: Gerards, Prof. mr. J.H. (Janneke). Leden: Aerts, Prof. dr. R.A.M. (Remieg), Jansma, Prof. dr. B.M. (Bernadette), Jensen, Dr. L.E. (Lotte), Kleinhans, Prof. dr. M.G. (Maarten), Leeuwarden, Prof. dr. J.S.H. van (Johan), Rüpp, Drs. P.L.A. (Paul).

⁶ De Bacheloropleiding Biomedische Technologie (BMT) wil Nederlands als voertaal aanhouden, naast Engels, omdat het de bedoeling is dat de opleiding BMT kan leiden tot werkzaam zijn in de kliniek en de gezondheidszorg, waar het beheersen van de Nederlandse taal verplicht is. Zo kan een Bachelor BMT leiden tot toelating in de SUMMA Masteropleiding voor arts-onderzoeker in Utrecht, die in het Nederlands is. Ook kan een Bachelor BMT de Medical Engineering Master doen, waar Nederlands verplicht is, vanwege het werken in een klinische omgeving. En BMT ingenieurs kunnen opgeleid worden tot klinisch chemicus of klinisch fysicus, beide beroepen in het ziekenhuis en dus in het Nederlands.

- de internationalisering van de opleiding noodzaakt hiertoe. Dat wil zeggen, in eindtermen en opleidingsdoelen van BSc en MSc opleidingen is veelal opgenomen dat afgestudeerden in een internationale omgeving kunnen opereren (taal, cultuur en inhoud);
- de kwaliteit van het onderwijs en de specifieke expertise op het vakgebied ertoe noodzaken niet-Nederlandstalige docenten aan te trekken;
- het onderwijs mede is gericht op niet-Nederlandstalige studenten.

Voor **diensten** zijn geen specifieke wettelijke voorschriften rond voertaal.

4. Afspraken en beleid inzake taalvaardigheid

Naast afspraken en beleid rond de voertaal zijn in de loop van de tijd ook een aantal TU/e afspraken gemaakt over de taalvaardigheid van medewerkers. Hieronder geven we een overzicht van het geldende beleid inzake taalvaardigheid.

Beleid taalvaardigheid Engels

De TU/e heeft sinds 2005 als beleid dat **wetenschappelijk personeel** dat betrokken is bij Engelstalig onderwijs, niveau C1 heeft. Voor WP wordt de *'English Lecturer Assessment'* aangeboden om het niveau te toetsen; indien nodig (bij ongeveer 20% van de docenten) wordt een cursus of persoonlijk ontwikkeltraject aangeboden om tot C1 te komen.⁷

Studenten met een buitenlands diploma hebben en aan de TU/e willen gaan studeren moeten met ingang van het academische jaar 2017-2018 voldoen aan de volgende taaleisen:

- Een TOEFL (test voor Engels als een vreemde taal) met een totale score van minimaal 90 en een minimale score per sectie van 21.
- Een academische IELTS met een totale score van minimaal 6.5 en een minimale score per sectie van 6.0.
- Een certificaat van de University of Cambridge *'Certificate of Proficiency in English'* (CPE) of *'Cambridge Advanced English'* (CAE) met minimum score C.
- Studenten die het International Baccalaureate geheel in het Engels hebben gevolgd, hoeven geen Engelse taal test te doen. Testresultaten mogen niet ouder zijn dan 2 jaar.

Voor studenten is er een cursus *pre-academic writing* (B1-B2)⁸ en speciaal voor masterstudenten is er een cursus *academic writing* (B2-C1).⁹ Beide cursussen zijn gratis voor studenten. Daarnaast worden er op verzoek van de faculteiten specifieke workshops aangeboden gericht op onder andere *academic writing, presenting, conversation skills*.

Nederlandse tweedejaars bachelorstudenten worden in het derde kwartiel uitgenodigd (dus niet verplicht) om een diagnostische test Engels te doen om te checken of hun taalniveau Engels voldoende is om een Engelstalige master te volgen.¹⁰ De uitslag van de online diagnostische test kan drie resultaten opleveren, namelijk:

⁷ <https://intranet.tue.nl/universiteit/diensten/onderwijs-en-studenten-service-centrum/center-for-languages-and-intercultural-communication-clic/english-lecturer-assessment-ela/>

⁸ <https://studiegids.tue.nl/verbreding/taalcursussen/engels/9st13a-pre-academic-writing-in-english/>

⁹ <https://studiegids.tue.nl/verbreding/taalcursussen/engels/9st14a-academic-writing-in-english>

¹⁰ In de uitnodiging voor de tweedejaars bachelorstudenten worden de studenten met een VWO-cijfer lager dan een 7 voor Engels uitdrukkelijk uitgenodigd om de diagnostic test te doen.

- Het niveau is te laag voor de cursus *Pre-academic Writing in English* en het advies is om zelfstudie te doen.
- Het niveau is geschikt voor de cursus *Pre-academic Writing in English* en het advies is om in de bachelor deze cursus nog te volgen om zo het taalniveau Engels op masterniveau te krijgen.
- Het niveau is geschikt voor de cursus *Academic Writing in English* en het advies is om in de master deze cursus te gaan volgen.

Voor de **PDEng trainees** is *Professional Writing Skills for post-Master's Design Engineers* een vast onderdeel van hun trainingsprogramma, zodat zij leren in hun technische rapporten duidelijk te communiceren met uiteenlopende doelgroepen. Het ingangsniveau is C1, indien nodig wordt er voorafgaand een cursus of persoonlijk ontwikkeltraject aangeboden om tot C1 te komen.¹¹

Voor **promovendi** in hun tweede of derde jaar van hun promotietraject wordt er een cursus *Writing Articles and Abstracts in English* aangeboden, zodat promovendi hun wetenschappelijke schrijfvaardigheid kunnen verbeteren. Het ingangsniveau is C1; indien nodig wordt er voorafgaand een cursus of persoonlijk ontwikkeltraject aangeboden om tot C1 te komen.¹²

Ook voor **ondersteunend personeel** zijn diverse cursussen Engelse taalvaardigheid beschikbaar.¹³

Beleid Nederlands als Tweede Taal (NT2)

Voor **internationale studenten en medewerkers** worden cursussen Nederlands als Tweede Taal aangeboden op zes niveaus (van beginner tot en met gevorderd: 0 – B2/ C1 CEFR). Deze cursussen worden elk kwartiel via het open aanbod aangeboden. Internationale studenten en medewerkers kunnen zich hiervoor via Osiris inschrijven. De cursussen zijn gratis voor studenten en voor medewerkers zijn de cursussen tot en met A2 (Dutch for Beginners II) gratis. Voor de vervolgcursussen of persoonlijke trajecten moet worden betaald.

Sinds 2013 wordt aan **internationale studenten** in de zomer voorafgaand aan het academisch jaar de mogelijkheid geboden om de cursus Beginners I te volgen. Het aantal deelnemers aan de cursussen NT2 neemt toe, voornamelijk omdat het aantal deelnemende studenten toeneemt.

Alle cursussen NT2	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Aantal studenten	336 (56%)	507 (65%)	647 (65%)	759 (75%)
Aantal medewerkers	268 (44%)	276 (35%)	350 (35%)	250 (25%)
Totaal	604	783	997	1009

Tabel 2: Aantal deelnemers cursussen NT2 per jaar.

¹¹ <https://intranet.tue.nl/universiteit/diensten/onderwijs-en-studenten-service-centrum/center-for-languages-and-intercultural-communication-clic/taalcursussen/professional-writing-skills-for-post-masters-design-engineers/>

¹² <https://intranet.tue.nl/universiteit/diensten/dienst-personeel-en-organisatie/human-resource-development/professional-development/trainingsaanbod-en-ontwikkelmogelijkheden/research-and-valorization-training-program/proof/trainingen-2e-jaar/writing-articles-and-abstracts/>

¹³ <https://intranet.tue.nl/universiteit/diensten/dienst-personeel-en-organisatie/human-resource-development/professional-development/over-professional-development/programmaliijnen/support-staff-training-program-obp/>

5. Taalbeleid van andere universiteiten

Universiteit Twente

De Universiteit Twente vermeldt in haar Internationaliseringsvisie dat alle opleidingen naar het Engels overgaan. Het doel is om in 2018 de voertaal te veranderen naar Engels. Een werkgroep bestaande uit directeuren bedrijfsvoering bereidt de implementatie voor (HR neemt hierin het voortouw). Niet iedereen hoeft het Engels perfect te beheersen. De klant staat centraal (dus: er moet altijd iemand zijn die een niet-Nederlandse klant te woord kan staan). Functieprofielen worden gekoppeld aan het niveau Engels dat beheerst moet worden. Geen actief beleid inzake Nederlands.

Wageningen University:

De medezeggenschap is al Engelstalig, want er zitten al internationale studenten in de medezeggenschap. WUR is helemaal omgeschakeld naar het Engels; alle beleidsstukken zijn in het Engels. Tweektalige communicatie. Functieprofielen zijn gekoppeld aan benodigd taalniveau. Geen beleid inzake Nederlands. Een gedeelte van de Bacheloropleidingen wordt Engelstalig.

Technische Universiteit Delft

Delft is 5-6 jaar geleden tweetalig geworden. Stukken worden standaard in het Engels aangeleverd (Bij het CvB, niet overal).

Erasmus Universiteit

De EUR is tweetalig. Vastgelegd beleid omvat:

- Taalvaardigheid beleid: Dit betreft de taalvaardigheid Engels van Nederlandstalige medewerkers, maar ook de taalvaardigheid Nederlands van de niet Nederlandstalige medewerkers. Het is afhankelijk van de functie (kerntaken, met daaraan gekoppeld de taalvaardigheden) welke taaleisen er gesteld worden.¹⁴
- Er zijn gedragsafspraken t.a.v. tweetaligheid binnen de EUR.¹⁵

Universiteit Maastricht

Engels als voertaal.

6. Integraal taalbeleid aan de TU/e

Het uitgangspunt bij het integrale taalbeleid van de TU/e is: Taal moet niet belemmerend zijn, maar juist onderlinge communicatie en community vorming bevorderen. Het taalbeleid faciliteert een natuurlijke ontwikkeling die de universiteit doormaakt. In het onderzoek en onderwijs aan de TU/e is Engels de voertaal. Om de toegankelijkheid van en communicatie in bestuur en medezeggenschap en dienstverlening te ondersteunen en te verbeteren is het van belang dat ook de ondersteunende diensten, medezeggenschap en het bestuur het **Engels als voertaal** gaan gebruiken.

Concreet betekent dit:

- Spreektaal: Engels als het moet, Nederlands als het kan. We gaan dus niet in de Engelse taal vergaderen als de deelnemers allemaal de Nederlandse taal beheersen.

¹⁴ Notitie 'Taalvaardigheid medewerkers'. 4 april 2013

¹⁵ Notitie 'De gedragsafspraken t.a.v. Tweetaligheid binnen de EUR'

- Schriftelijke communicatie: in het Engels. Behalve als bijvoorbeeld het samenwerken met externe partners of juridische voorschriften vereisen dat in het Nederlands wordt gecommuniceerd.

De TU/e vindt het belangrijk dat internationale studenten en medewerkers in Nederland kunnen functioneren en dat onze afstudeerders behouden blijven voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit betekent dat iedereen die **Nederlandse taalvaardigheid** wil verbeteren of Nederlands wil leren wordt ondersteund. Voor wetenschappelijke staf met een vaste aanstelling worden gratis vervolgcursussen of persoonlijke trajecten aangeboden.

Het **doel** dat de TU/e heeft gesteld in het kader van het integrale taalbeleid:

De TU/e gaat per 1-1-2020 over op het Engels als voertaal (working language) in bestuur, onderwijs/onderzoek en dienstverlening. Met een ontwikkelingsgerichte en gedifferentieerde aanpak wordt toegewerkt naar een per functieprofiel vastgesteld niveau van Engelse taalvaardigheid van medewerkers. De TU/e ondersteunt iedereen die de Nederlandse taal wil leren of zijn/haar taalvaardigheid wil verbeteren.

Het toewerken naar **Engels als voertaal** betekent onder meer dat vanaf 1-1-2020 :

- Agenda's en verslagen van vergaderingen van medezeggenschaporganen of bestuursorganen, (beleids)documenten en andere stukken die voor een breed publiek toegankelijk moeten zijn worden in het Engels geschreven;
- In lopende projecten zoals het onderzoeksdeel van de website en de BI-tool wordt uitgegaan van het Engels als voertaal;
- Email verkeer ten behoeve van een breder publiek vindt plaats in het Engels;
- Vergaderingen van gremia worden in het Engels gevoerd indien niet Nederlands sprekenden aanwezig zijn;
- Systemen, documenten, namen van diensten en regelgeving worden aan gepast.

Globale aanpak **taalvaardigheidsontwikkeling**:

De taalvaardigheidsontwikkeling gebeurt door **doelgroepen** te onderscheiden: Docenten (prioriteit), studenten, ondersteunende medewerkers in bestuur en medezeggenschap, onderwijs/onderzoek en dienstverlening. Taalvaardigheidsverbetering wordt niet uniform opgelegd, maar dit wordt per functiecategorie/ medewerker **ontwikkelingsgericht en gedifferentieerd** geïmplementeerd binnen diensten en faculteiten. De taalvaardigheid (Engels en Nederlands) wordt dus *bottom-up* verbeterd. Dat wil zeggen dat met de afzonderlijke faculteiten en diensten wordt afgesproken hoe het taalbeleid wordt ingevoerd, welke medewerkers eronder gaan vallen, of er van het beleid moet worden afgeweken en wie er in aanmerking komt voor een verbetertraject. Op basis van de taalvaardigheidseisen per functiecategorie (Bijlage 1, *voorbeeld* WUR) en in overleg met diensten en faculteiten/groepen wordt een 'op maat' traject gemaakt voor de ontwikkeling van WP en OBP. De taalvaardigheid van medewerkers wordt gemonitord via de jaargesprekken. Voor nieuw personeel worden de eisen voor wat betreft het niveau van Engelse taalvaardigheid bij werving en selectie expliciet gesteld. Voor studenten wordt een traject opgezet gericht op de taalvaardigheid (Engels en Nederlands). Hierbij wordt de taalvaardigheid getoetst en indien nodig bijscholing en oefening aangeboden.

Verschillende **trajecten** worden opgezet om de taalvaardigheid te verbeteren, zoals trainingen en cursussen in begrijpen, spreken, schrijven (online en on campus), skillslab voor studenten. Voor onder meer de vertaling van een aantal officiële stukken zal een vertaalbureau worden ingeschakeld.

Op basis van een inventarisatie van de vraag naar taalvaardigheidstrajecten maken de directeuren van DPO en ESA een inschatting van het kostenplaatje voor opleidingstrajecten en vertaling (vertaalbureau). De scholing van medewerkers wordt in eerste instantie gefinancierd via de scholingsbudgetten.

7. Implementatie via projecten

Om het integrale taalbeleid te realiseren wordt *project 1: Engels als voertaal* gestart (zie bijlage 2). Onder verantwoordelijkheid van het CvB wordt door Dienst AZ een uitvoeringstoets gedaan naar het Engels als voertaal in bestuur en medezeggenschap. Verder wordt het taalbeleid uitgewerkt onder meer in regels en richtlijnen, bestuur en medezeggenschap. Hiernaast wordt onder leiding van de community Manager gewerkt aan Engels als voertaal bij studentenorganisaties en in de TU/e community.

Voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid van medewerkers (OBP en WP) wordt per direct een projectgroep gestart onder verantwoordelijkheid van directeuren DPO, ESA en CEC in samenwerking met directeur bedrijfsvoering ST. Deze projectgroep gaat twee projecten opzetten:

- *Project 2: Taalvaardigheid (Engels/Nederlands) docenten* (zie bijlage 2) gericht op ondersteuning faculteiten bij verbetering taalvaardigheid WP (zie bijlage 2). Uitgangspunt is het niveau C1 Engelse taalvaardigheid voor docenten.
- *Project 3. Taalvaardigheid (Engels en Nederlands) OBP en bestuursorganen* (zie bijlage 2) om te werken aan taalvaardigheid van OBP. Uitgangspunten is de taalvaardigheid volgens de functieniveaumatrix.

Hiernaast wordt een *Project 4: Taalvaardigheid (Engels en Nederlands) studenten* (zie bijlage 2) gestart, onder verantwoordelijkheid van het TU/e Onderwijsbestuur. Voor de Engels taalvaardigheid is het uitgangspunt het niveau C1 Engelse taalvaardigheid voor masterstudenten en B2 voor bachelorstudenten. Onder verantwoordelijkheid van het TU/e Onderwijsbestuur wordt ten aanzien van de Nederlandse taalvaardigheid beleid ontwikkeld, uitgewerkt en geïmplementeerd door middel van taalvaardigheidscursussen, trainingen, skills lab en dergelijke.

		Begrijpen		Spreken		Schrijven
		Luisteren	Lezen	Productie	Interactie	
C2	Ik kan moeiteloos gesproken taal begrijpen, in welke vorm dan ook, hetzij in direct contact, hetzij via radio of tv, zelfs wanneer in een snel moedertaaltempo gesproken wordt als ik tenminste enige tijd heb om vertrouwd te raken met het accent.	Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten, zoals handleidingen, specialistische artikelen en literaire werken.	Ik kan een duidelijke, goedlopende beschrijving of redenering presenteren in een stijl die past bij de context en in een doeltreffende logische structuur, zodat de toehoorder in staat is de belangrijke punten op te merken en te onthouden.	Ik kan zonder moeite deelnemen aan welk gesprek of discussie dan ook en ben zeer vertrouwd met idiomatische uitdrukkingen en spreektaal. Ik kan mezelf vloeiend uitdrukken en de fijnere betekenisnuances precies weergeven. Als ik een probleem tegenkom, kan ik mezelf hernemen en mijn betoog zo herstructureren dat andere mensen het nauwelijks merken.	Ik kan een duidelijke en vloeiend lopende tekst in een gepaste stijl schrijven. Ik kan complexe brieven, verslagen of artikelen schrijven waarin ik een zaak weergeef in een doeltreffende, logische structuur, zodat de lezer de belangrijke punten kan opmerken en onthouden. Ik kan samenvattingen van en kritieken op professionele of literaire werken schrijven.	
C1	Ik kan een langer betoog begrijpen, zelfs wanneer dit niet duidelijk gestructureerd is en wanneer relaties slechts impliciet zijn en niet expliciet worden aangegeven. Ik kan zonder al te veel inspanning tv-programma's en films begrijpen.	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen geven over complexe onderwerpen en daarbij sub-thema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.	Ik kan mezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder merkbaar naar uitdrukkingen te hoeven zoeken. Ik kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en professionele doeleinden. Ik kan ideeën en meningen met precisie formuleren en mijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.	Ik kan me in duidelijke, goed gestructureerde tekst uitdrukken en daarbij redelijk uitgebreid standpunten uiteenzetten. Ik kan in een brief, een opstel of een verslag schrijven over complexe onderwerpen en daarbij de voor mij belangrijke punten benadrukken. Ik kan schrijven in een stijl die is aangepast aan de lezer die ik in gedachten heb.	
B2	Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaarddialect begrijpen.	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interessegebied. Ik kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten.	Ik kan zodanig deelnemen aan een vloeiend en spontaan gesprek, dat normale uitwisseling met moedertaalsprekers redelijk mogelijk is. Ik kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin mijn standpunten uitleggen en ondersteunen.	Ik kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interesses. Ik kan een opstel of verslag schrijven, informatie doorgeven of redenen aanvoeren ter ondersteuning vóór of tégen een specifiek standpunt. Ik kan brieven schrijven waarin ik het persoonlijk belang van gebeurtenissen en ervaringen aangeef.	
B1	Ik kan de hoofdpunten begrijpen wanneer in duidelijk uitgesproken standaarddialect wordt gesproken over vertrouwde zaken die ik regelmatig tegenkom op mijn werk, school, vrije tijd enz. Ik kan de hoofdpunten van veel radio- of tv-programma's over actuele zaken of over onderwerpen van persoonlijk of beroepsmatig belang begrijpen, wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk gesproken wordt.	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan uitingen op een simpele manier aan elkaar verbinden, zodat ik ervaringen en gebeurtenissen, mijn dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven. Ik kan in het kort redenen en verklaringen geven voor mijn meningen en plannen. Ik kan een verhaal vertellen, of de plot van een boek of film weergeven en mijn reacties beschrijven.	Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in een gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).	Ik kan eenvoudige samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Ik kan persoonlijke brieven schrijven waarin ik mijn ervaringen en indrukken beschrijf.	
A2	Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.	Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.	Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven.	Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrip om het gesprek zelfstandig gaande te houden.	Ik kan korte, eenvoudige notities en boodschappen opschrijven. Ik kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.	
A1	Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken.	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.	Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven.	Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreektempo te herhalen of opnieuw te formuleren en mij helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.	Ik kan een korte, eenvoudige ansichtkaart schrijven, bijvoorbeeld voor het zenden van vakantiegroeten. Ik kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld mijn naam, nationaliteit en adres noteren op een hotelschrijvingsformulier.	

Bijlage 2: VOORSTEL projecten integraal taalbeleid

De komende jaren wordt het integrale taalbeleid van de TU/e gefaseerd ingevoerd. Hiervoor worden een aantal projecten opgezet.

Project 1: Engels als voertaal in bestuur, medezeggenschap,

Onder verantwoordelijkheid CvB, door DAZ en community manager:

- a. Uitvoeringstoets: wat zijn de effecten van de invoering van Engels als voertaal in diensten, bestuur en medezeggenschap? In Engels als voertaal doelmatiger?
- b. Uitwerken integraal taalbeleid TU/e, onder meer in regels en richtlijnen.
- c. Uitwerken Engels als voertaal in bestuurlijke organen.
- d. Uitwerken Engels als voertaal in medezeggenschapsorganen.
- e. Community/cultuur: Stimuleren internationalisering studieverenigingen, studentenverenigingen, cultuurverenigingen etc.

Project 2: Taalvaardigheid docenten (Engels/Nederlands):

Onder verantwoordelijkheid van directeuren DPO, ESA en CEC in samenwerking met directeur bedrijfsvoering ST:

- a. Overzicht taaleisen per WP functiecategorie;
- b. Het projectteam gaat langs alle faculteiten en bespreekt wanneer en hoe we het Taalbeleid gaan implementeren;
- c. Met de faculteiten wordt afgesproken hoe het Taalbeleid wordt ingevoerd, welke medewerkers eronder gaan vallen, of er van het beleid moet worden afgeweken en wie er in aanmerking komt voor een mondelinge intake;
- d. Het management van de faculteiten bepaalt in afstemming met de medewerkers wie niet onder Taalbeleid komt te vallen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor medewerkers die binnenkort de organisatie verlaten;
- e. Bij diverse medewerkers zal blijken dat een cursus niet nodig is omdat hun niveau al goed is. Zij hebben namelijk de afgelopen jaren al een assessment afgelegd of cursus Engels gevolgd;
- f. We gaan het Taalbeleid gefaseerd implementeren in alle faculteiten. Als een medewerker nu al graag een Engelse cursus wil volgen of een assessment wil aanvragen, kan dat via de HR adviseur. Indien medewerkers behoefte hebben aan cursussen Nederlands wordt dit in de inventarisatie meegenomen.
- g. Meer communicatie over de implementatie van Taalbeleid volgt via de interne communicatie binnen de faculteiten en via DPO intranet;
- h. De taalrichtlijnen worden per direct gehanteerd bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers.

Project 3. Taalvaardigheid OBP en bestuursorganen (Engels en Nederlands).

Onder verantwoordelijkheid van directeuren DPO, ESA en CEC in samenwerking met directeur bedrijfsvoering ST:

- a. Overzicht taaleisen per OBP functiecategorie
- b. Het projectteam gaat langs alle diensten en bespreekt hoe we het Taalbeleid gaan implementeren;
- c. Met de diensten wordt afgesproken hoe het Taalbeleid wordt ingevoerd, welke medewerkers eronder gaan vallen, of er van het beleid moet worden afgeweken en wie er in aanmerking komt voor een mondelinge intake. Deze is vooral bedoeld voor medewerkers die veel Engels spreken;

- d. Het management van de diensten bepaalt in afstemming met de medewerkers wie niet onder Taalbeleid komt te vallen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor medewerkers die nu én op de lange termijn geen Engels gebruiken in de uitvoering van hun functie, of binnenkort de organisatie verlaten;
- e. Bij diverse medewerkers zal blijken dat een cursus niet nodig is omdat hun niveau al goed is. Zij hebben namelijk de afgelopen jaren al een cursus Engels gevolgd;
- f. We gaan het Taalbeleid gefaseerd implementeren in alle diensten. Als een medewerker nu al graag een Engelse cursus wil volgen, kan deze bij zijn/haar directeur of HR-adviseur vragen om alvast een cursus te doen.
- g. Meer communicatie over de implementatie van Taalbeleid volgt via de interne communicatie binnen de diensten en via intranet bij DPO;
- h. De taalrichtlijnen worden na uitwerking van het beleid gehanteerd bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers.
- i. Hiernaast wordt bekeken of binnen de diensten kan worden gewerkt met een Buddy systeem om te kunnen leren van elkaar. Taalvaardigheid in Engels stimuleren door cursussen aan te bieden gericht op praktijk en uitdrukkingsvaardigheden, waarbij cursisten ondergedompeld worden in de praktijk.¹⁶

Project 4: Taalvaardigheid studenten (Engels en Nederlands).

Onder verantwoordelijkheid van het TU/e Onderwijsbestuur:

- a. Doorontwikkelen taalbeleid op het gebied van Engelse taalvaardigheid van studenten. Ontwikkelen beleid op het gebied van de Nederlandse taalvaardigheid van studenten, bijvoorbeeld door een Nederlandstalig keuzevak, de mogelijkheid om een werkstuk (scriptie?) in het Nederlands in te leveren, cursussen etc.
- b. Uitwerken en implementeren taalbeleid door middel van taalvaardigheids cursussen, trainingen, skills lab en dergelijke. Taalvaardigheid stimuleren door cursussen aan te bieden – gericht op praktijk en uitdrukkingsvaardigheden, waarbij studenten ondergedompeld worden in de praktijk, meer dan in de huidige theoretisch gebaseerde cursussen.¹⁷

¹⁶ Verzoek UR, zie ook: Standpunt UR t.a.v. internationalisering, 22 november 2016.

¹⁷ Zie ook: Standpunt UR t.a.v. internationalisering, 22 november 2016.